

**KUNST- en ANTIEKHANDEL "HET KABINET"
J.F.H.H. BEEKHUIZEN**

**Nieuwe Spiegelstraat 49
1017 DD Amsterdam
Tel: 020 - 6263912
Fax: 020 - 6275905**

**Enige hoogtepunten uit onze collectie TIN
samengebracht ter gelegenheid van de
kunst- en antiekbeurs**

PAN - AMSTERDAM 1994

samengesteld en beschreven door

**J.F.H.H. BEEKHUIZEN
Makelaar en Beëdigd Taxateur "ANTIEK TIN"**

"Rörke"

Een Rörke is een pijpvormig kannetje, met en zonder deksel, op een sterk geprofileerde voet. Boven deze voet begint het kanlichaam vrij smal, om boven breed uit te lopen.

Zij zijn hoofdzakelijk vervaardigd in de 17e en 18e eeuw en zijn typisch voor Noord-Duitsland (Hamburg, Lübeck, Rostock, e.a.), alhoewel zij ook voor kunnen komen in Silesië en Brandenburg.

De vorm van het Rörke is waarschijnlijk afgeleid van de Noord-Duitse "Stop", een (bier)beker, die in de 15e en 16e eeuw voorkomt. Het is een hoge, gedrongen beker met een dikke wand die een uitgewerkte voet heeft en al dan niet voorzien is van twee handvatten ¹.

Later veranderde de beker van vorm en werd een kannetje met deksel met duimrust en één handvat.

De duimrust kent verschillende vormen: bolletje, geprofileerd, palmet en heel soms een leeuwte.

Het Rörke is bijna altijd gemerkt aan de bovenkant van het handvat.

Er zijn verschillende types van het Rörke:

- met benen dobbelsteentjes in de holle voet, waarbij de voet is afgesloten met een opengewerkt tinnen plaatje ² (Glücksrörke)
- met koper ingelegd, dan wel verrijkt met koperen banden ³
- met een opengewerkte bovenrand, waardoor er maar op één manier uit gedronken kan worden zonder te morsen ⁴ (Vexierrörke). Dit type werd vaak gebruikt om nog niet aangenomen gidelieden voor de gek te houden.

Het Rörke werd vervaardigd voor het gebruik in de gilden en genootschappen. Zij werden derhalve gegraveerd met de namen van gildebreeders en met de attributen van het gilde.

Zij werden ook gebruikt door de burger als gewoon drinkgerei.

De graveringen die men op de gildekannetjes kan aantreffen zijn van grof primitief tot zeer verfijnd uitgewerkt. In het laatste geval doen zij denken aan het graveerwerk dat men vaak aantreft op zilver.

---

¹ H.U. Haedeke - Zinn 1973, blz. 99 en 100

² zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 163

³ zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 171 en 172

⁴ zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 166 en 167

Rörke van het "Slotenmakersgilde"

Rörke met holle voet en gewelfd deksel met een duimrust in de vorm van een palmet.

Gravering van boven naar beneden:

In de bovenste rand is de gravering weggesleten.
In het midden is een gildewapen aangebracht in de vorm van sleutels in een cartouche met de naam "IOGHUM BURMEISTER" en de datering 1668.

Gemerkt driemaal op het handvat, waarvan het einde uitmondt in een schildje.

Eenmaal stadsmerk en tweemaal gietersmerk van:

Jochim Letschouw (Ledtschauw), Rostock. Hij wordt in 1643 als leerjongen ingeschreven en wordt meester in 1656. Hij staat tot 24 april 1669 bij het gilde vermeld ⁵.

Hoogte: 21 cm.

ø voet: 10 cm.

Afgebeeld in de catalogus PAN AMSTERDAM 1994, blz. 49.

---

⁵

E. Hintze - Norddeutsche Zinngiesser 1964,
deel 3, blz. 354, nummer 1899

Rörke "Slotenmakersgilde"

Rörke

Rörke met holle voet en afgeplat deksel met duimrust in de vorm van een figuur met kroon.

Gravering met naam "CHRISTOFFER RIESELER" en datering 16[..].

Gemerkt driemaal op het handvat.

Eenmaal stadsmerk en tweemaal gietersmerk van:

Hans Plagemann, Parchim i. Mecklenburg. Hij wordt in 1652 in Rostock leerjongen en wordt meester in 1667. Hij overlijdt op 7 mei 1690 ⁶.

Hoogte: 15,5 cm.

ø voet: 7,7 cm.

Afgebeeld in "De Tinkoerier", mededelingenblad "Nederlandse TinVereniging", Jaargang 2, nummer 1, juni 1994.

---

⁶ E. Hintze - Norddeutsche Zinngiesser 1964,
deel 3, blz. 316, nummer 1707

Rörke van onbekend gilde

Rörke van de "Lilien Compagnie"

Rörke met holle voet en een tamelijk vlakke deksel met een welving in het midden. De duimrust is in de vorm van een bolletje.

Gravering op het deksel in de vorm van een lelie (of een tulp).

Op de kan is in een halve cirkel in de vorm van bloemen de volgende gravering aangebracht:

"Der Kleine Lilien Compagnie Kanne"

Matias Weideman

Jochim Helten Wittwe

Christian Martien Lohrman

Peter Peterman

Hinrich Möller

David Hinrich Lohrman

en de datering 1779.

Gemerkt driemaal op het handvat.

Eenmaal stadsmerk en tweemaal gietersmerk van:

Johann Christian Gottespfennig (Gottespfenning), Rostock. Hij is de jongste zoon van tinnegieter Hans Conrad Gottespfennig en komt in 1740 bij zijn vader in de leer. Op 30 september 1746 wordt hij meester en in 1786 wordt hij "ouderman" ⁷.

Hoogte: 26,5 cm.

φ voet: 12 cm.

Afgebeeld in "De Tinkoerier", mededelingenblad "Nederlandse TinVereniging", jaargang 2, nummer 1, juni 1994.

---

⁷

E. Hintze - Norddeutsche Zinngiesser 1964,
deel 3, blz. 360, nummer 1922

Rörke van "Lilien Compagnie"

Rörke(beker) van het "Slagersgilde"

Rörke zonder deksel op holle voet.

Gravering tussen twee geprofileerde randen:

Gildewapen in de vorm van een runderkop met attributen en naam "BOH Jessen" en de datering 1730⁸.

Gemerkt aan de binnenzijde van de voet.

Eenmaal stadsmerk en tweemaal gietersmerk van:

Thomas Hinrich Brockmann, Tondern i. Schleswig. Hij sluit zich op 26 oktober 1720 als meester bij het Hamburgse gilde aan⁹.

Hoogte: 15,5 cm.

∅ voet: 8,1 cm.

Afgebeeld in de catalogus PAN AMSTERDAM 1994, blz. 49.

---

⁸ zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 66

⁹ E. Hintze - Norddeutsche Zinngiesser 1964,
deel 3, blz. 431, nummer 2331

Rörke (beker) van het "Slagersgilde"

Enige andere gildekannen
Gildebokaal of zgn. "Willkommen" van het Weversgilde
"Tuchmacher" ¹⁰

Een gildebokaal met 9 gegraveerde zilveren schildjes. Op het deksel een krijger met vaandel waarop aan voor- en achterzijde gegraveerde attributen van het weversgilde met een kroon daarboven en resp. de initialen "HM" en "HB".

Op de bokaal een gegraveerd gekroond medaillon met weversattributen ¹¹ (spoelen) met aan weerszijde namen van gildebroeders:

"Elter Leite"
Otte Johan Fincken - Hinrich Muller
Ortgies Breden - Hinrich Bottier

"Dies Ist Der Klein Fein Breit Tuch Macher
Gesellen Ihr Willkuns"

"In Scharbäck"

In totaal 9 zilveren schildjes die niet gemerkt zijn.

1690 -	Gerdt Murcken	1727 -	Johan Hope
	Peter Korten		Hinrich Scher
1707 -	Cordt Hoppe	1731 -	Levin Zimmerling
	Johan Hoppe		Diderich Titjen
1721 -	Gercke Schroder	1816 -	H. Deter
	Hinrich Schroder		H. Dehne
1723 -	Gefert Jacobs		H. Gieren
	Dierich Roermund	1816 -	C.F. Fischer
1726 -	Joh Toden		M. Otters
	Joh Bulerman		C.B. Peters

Gemerkt op de beker met een gecombineerd stads- gietersmerk.
Maker onbekend.

Hoogte: 83,3 cm. (incl. deksel en vaandel)
44,6 cm. (zonder deksel)
ø voet: 14,1 cm.

Afgebeeld in de catalogus PAN AMSTERDAM 1994, blz. 49.

---

¹⁰ zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 56

¹¹ zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 56

Willkommen van het "Weversgilde"

Gildebokaal of zgn. "Willkommen"

Een beker met deksel zonder graving vervaardigd om te gebruiken als gildebokaal. Vaak werden deze "Willkommen" met meerdere exemplaren tegelijk gegoten, maar werden zij uiteindelijk niet afgenomen.

Gemerkt aan de binnenkant van de bodem.
Eenmaal stadsmerk en tweemaal gietersmerk van:

Martin Brandt, Hamburg. Hij wordt in 1734 meester. Na zijn overlijden zet zijn weduwe zijn werk voort tot 1756, het jaar waarin zij de merkstempels aan het gilde terug geeft ¹².
1e helft 18e eeuw.

Hoogte: 52 cm. (incl. deksel)
33 cm. (zonder deksel)
ø voet: 16,3 cm.

---

¹² E. Hintze - Norddeutsche Zinngiesser 1964,
deel 3, blz. 158, nummer 888

Willkommen

Gildekan van het "Pottenbakkersgilde"

Gildekan met een knop op het deksel en stempeltechniek als versiering.

De vroegste graving staat in het midden op de kan in een medaillon met onder en boven een roos en de attributen van het pottenbakkersgilde (een kan op draaitafel) ¹³, met daaronder een kroon.

In dit medaillon staan de namen:

Christoffel Rempe - Matheus Lorentsz Hohe
Andreas Steger - Andreas Grünther Kraft
Hanns Görge Iohn - Hanns Iochim Wedeman
Paubel Michel Gleichman - Vitus Harres
1657

Verder staan er de namen van:

Joh. Christobh Lanb - Christian Nicolaus Lanb
Joh. Balthasar Lanb - Joh. Friedrig Linse

Joh. Christobh Leohn'Hart
Joh. Georg Francke
1761

Fr. Augus Langpeter - 1767
Joh. Michael Francke - 1787

Gemerkt op het deksel.
Eenmaal stadsmerk en tweemaal gietersmerk met initialen "MRT"
en datering 1655.
Maker onbekend.

Aan de binnenkant van de bodem is een medaillon ingezet met de voorstelling van de Calvarieberg met tekst "Inri" en vermoedelijk een datering 15[.]8.

De kan is afkomstig uit Saksen (Siebenburg) ¹⁴.

Hoogte: 43,8 cm.
ø voet: 19,3 cm.

Afgebeeld in de catalogus PAN AMSTERDAM 1994, blz. 49.

---

¹³ zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 59, 60 en 61

¹⁴ vergelijk H. Sluka - Siebenbürgisch Sächsisches Zinn 1990, blz. 148 e.v.

Schleifkan van het "Pottenbakkersgilde"

Gildekan van het "Smedengilde"

Een gildekan van het "Smedengilde" in de vorm van een zgn. "Schleifkan" staande op drie engelenkopjes met vleugels en een koperen kraan.

Op het deksel een mannenfiguur met schild (vaandel ontbreekt) met daarop gegraveerd afbeeldingen van: aambeeld, gesp, hoefijzer, wiel en spijkers ¹⁵. Tevens de initialen "MR" en "MS" en de datering 1684 met initialen "SM".

De kan is gegraveerd op de eerste ring van het kanlichaam:

St.Eloy (midden), patroon van het Smedengilde, met daarnaast de Annunciatie en de doop van Christus. Daarnaast twee monniken of twee apostelen.

Op de tweede ring van het kanlichaam :

Een edelman te paard met meerdere figuren en een interieur van een smidse met diverse personages.

Het deksel heeft een dubbele duimrust in de vorm van een drakenkop en van een masqueron. De zijkanten van het scharnier zijn versierd en ook gegraveerd.

Gemerkt op het handvat.

Tweemaal gieters- of stadsmerk in de vorm van een boom met initialen "CW". Maker onbekend.

Mogelijk Saksisch (Leipzig ?).
17e eeuw.

Hoogte: 51 cm. (incl. deksel met figuur)
38 cm. (zonder deksel)
ø voet: 19,8 cm.

Deze en de hiervoor genoemde kannen of bokalen werden op bijeenkomsten en op feestdagen van de gilden gebruikt als schenkkannen. De gildelieden hadden ieder hun eigen drinkkan-
netje of drinkbeker (b.v. Rörke - in Noord Duitsland).

---

¹⁵ zie D. Nadolski - Zunftzinn 1986, afbeelding 103

Schleifkan van het "Smedengilde"

Een zeldzame gegraveerde pronkschotel

Een zeer grote schotel met smalle rand, waarop een tot op heden onbekend merk voorkomt. Het merk is mogelijk in de vorm van een "engelenkopje met vleugels".

Een schotel met zo'n smalle rand en van een dergelijke grootte is qua herkomst niet eenvoudig te plaatsen.

Voor Nederland, België, Frankrijk of Engeland en nog andere landen is deze vorm zeer ongebruikelijk. Ook het merk komt niet in deze landen voor.

Duitsland, en met name Zuid-Duitsland komt als eerste in aanmerking als wij een vergelijking zoeken voor wat betreft de vorm. Vooral in Neurenberg kunnen wij enig vergelijkingsmateriaal vinden, zij het dat daar deze vorm bekend is bij de vervaardiging van het zgn. "Edeltein" of reliëftin.

Kijken wij naar de kleding van de jagersfiguur, dan komt wederom Zuid-Duitsland in aanmerking maar ook Oostenrijk (Tirol).

In het boek ZINN door H.U. Haedeke ¹⁶ is een schotel afgebeeld, die zeker uit dezelfde "school" komt. Bij de afbeelding vermeldt Haedeke:

"Gegraveerde pronkschotel, Brescia (?), ca 1600. Doorsnede 43 cm. Collectie Dr. Ruhmann, Wildon.

NB: Deze schotel is niet gemerkt.

De rand van de schotel afgebeeld bij Haedeke is in reliëf gegoten, terwijl de hier besproken pronkschotel een gegraveerde rand heeft.

Verder zijn er veel overeenkomsten tussen beide schotels: rijke gravering met bloemen, bladeren en dieren.

De pronkschotel, diameter 51,5 cm, heeft in de buitenring de voorstelling van de "lange jacht".

Links in het midden staat een jager met een lans die op een hoorn blaast. Rechts staan een hond, een hert, een hond, weer een hert en een hond. Daarna weer een hert en tenslotte een eenhoorn.

In de binnenring staan drie herten afgebeeld.

In het midden is een medaillon gegraveerd in de vorm van een wapencartouche met in het hart een "levensboom". Verder is de schotel gegraveerd met bloemen en bladeren.

In Noord-Italië komen ook rijk gegraveerde en geëtste koperen schotels voor, die voornamelijk aan Venetië toegeschreven worden en die veel overeenkomsten vertonen met deze tinnen schotel. Het zou dus best kunnen dat deze schotel ook uit Venetië afkomstig is.

Verder komt Haedeke tot zijn datering doordat op de door hem besproken schotel een hond staat afgebeeld met een halsband waarin de datum 1600 voorkomt.

---

¹⁶ H.U. Haedeke - Zinn 1973, blz. 309, afbeelding 448

Een Italiaanse pronkschotel

Merk: onbekend
Herkomst: Noord Italië
Tijd: 1e helft 17e eeuw

Doorsnede: 51,5 cm.